

8

Loupeživí lesňáci vs. hrabivé panstvo v románu *Frantina*

(čte Markéta Tallerová a Martin Polách)

Vypravěč (Daniel Rous)

Jedním z klíčových témat románu *Frantina* jsou tzv. lesňáci, loupeživí zloději, kteří v Podještědí olupovali pocestné a vykrádali vesnická stavení, přičemž se neštíteli ani týrat či vraždit. Jejich hejtman zůstal v utajení, přes obličej bílý šátek s dírami pro oči. Hovořil prý jen skrze jistou trubku, aby nebyl k poznání. Nikdo se nesměl protivit jeho vůli, zároveň však prý byl velice spravedlivý. Frantině coby odvážné selce leží na srdci spravedlnost a neváhá se postavit za ostatní. Jednou večer se u ní doma na statku U Kvapilů rozpoutá vášnivá debata o lesňácích a pánech, již se účastní dřevař Apolín, Frantiny milý.

Apolín (Martin Polách)

Jestli mi chceš namítati, že lesňáci lidi proti vůli jejich obírají, [...] tož ti na to jen odpovídám, abys dala svolat obec a se jí optala, zdali se dává radostně obírat pánům? [...]

Frantina (Markéta Tallerová)

Mlč mi již jednou o té sběři. [...]

Apolín (Martin Polách)

Nebudu dříve mlčet, dokud tě nepřesvědčím, že se nemusíš o mne víc bát, dostanu-li se do lesa, než mám já příčinu o tebe se bát, jdeš-li v sobotu na úřad k řízení. [...] Vyčítáš lesňákům, že s lidmi krutě nakládají, když jim ihned nedají, čeho na nich si žádají; ale což nečiní tvoji páni rovněž tak? Nejsou bití bez milosrdenství, kdož se zdráhají jim platit či robotovat, třeba vědí, že se jim k tomu nedostává ni prostředků, ni sil? A což teprve těm by se stalo, kteří by proti nim ruky pozdvihli a jim se postavit a bránit chtěli? Zdaž by je nedali ihned mučit, na osla vsadit, na skřípce položit, ba oběsit? A nespátřili by všichni lidé v tom jen spravedlnost na buřičích vykonanou? V čem tedy jsou lesňáci horší než páni tvoji, Frantino? Když se necítí poškrvněn obcovati s těmi, ba kdo snad je poctěn, milostivě-li naň pohlednou, ten by neměl lesňákům přezdívat a jimi opovrhovat. Buďto obě tyto mocnosti stejně přísně odsoudit, či k oběma stejně shovívavě se mít; jiného soudnému a spravedlivému člověku nezbývá. [...] Ano, ano, lesňáci jsou u vás lupičové a vrahové, [...] a co je Bavorák, když vpadl do země naší a za svou ji prohlásil, a co je Prušák, který si vzal naše Slezsko? Jak tyhle panáčky nazýváte? A jaký mají u vás titul ty armády, které jim k lupu... k vítězství jsem chtěl říci, dopomohly? Snad jim říkáte hrdiny a obdivujete se jim, že po mnoho neděl, ba měsíců nic jiného nedělali, než nevinné lidi vraždili, okrádali, příbytky jejich ničili? Jakž také ne, vždyť měli při sobě zákon, v jehož jménu se smí vše bez trestu na světě páchat. - Ó, světe! jak tě za to nazývat a co ti učinit, abys poznal, jak jsi povržení hoden pro svou blbost a ošemetnost; není jména ohavného, které by se na tebe nehodilo, tobě nepříslušelo!

Karolina Světlá: Frantina. Československý spisovatel, Praha 1988. S. 148-9. Text editován.